ӘДӘБИЈЈАТ ВӘ ИНЧӘСӘНӘТ

2 нојабр
1984-чү ил
№ 44 (2127)

ӘДӘБИ-МӘДӘНИ ӘЛАГӘЛӘР

СОСИАЛИСТ ӨЛКӘЛӘРИНДӘ

Југославија. Белград шәһәринин фашист ишғалчыларындан азад олунмасы уғрунда һәлак олмуш совет дөјүшчүләринин шәрәфинә учалдылмыш абидә (Гардашлыг гәбристанлығында).
Фото Е. Кәримовундур.

БИЗИМ ГӘЗЕТ ҮЧҮН ЈАЗЫЛМЫШДЫР

ЈОЛ ЈОЛЧУМУЗ ОЛ

Әкәр мәндән сорушсалар ки, «Театралнаја жизн» журналынын јарадычы коллективинин гаршысында дуран әсас мәгсәд нәдир, бизим истәјимизин вә үмидләримизин јөнү һарадыр, мән чаваб верәрдим: Биз истәрдик ки, журналымызын охучусу мүмкүн гәдәр чох олсун, өзү дә јашына, зөвгүнә вә сосиал мөвгејинә көрә мүхтәлиф олсун. Амма онлары «күчлү бир еһтирас» — театра мәһәббәт бирләшдирсин.

Әлбәттә, бу, тәзә фикир дејил, амма биз ону да билирик ки, мүасир тамашачы өз фикриндә, мүнасибәтиндә нечә тәләбкар, мүстәгилдир вә әкәр биз бу кејфијјәтләри нәзәрә алмасаг, нечә дејәрләр, «Јазычы јазыр, охучу охујур» принсипи илә мәсәләләрә јанашсаг, абунә просесиндә бу кәдәрли нәтичә өзүнү бариз шәкилдә көстәрәчәкдир. Јох, әкәр биз, әксинә, охучунун тәләби илә ајаглашсаг, ачыг-ачығына, чәкинмәдән вә бирбаша онунла сөһбәтә гошулсаг, нәинки онун үзүнү, һәтта гәлбини, истәјини көрмәјә чалышсаг, чанлы мүнасибәтләрдән јајынмасаг, онда, сөзсүз ки, бизим фәалијјәтимиз лајигли гијмәтини алачагдыр.

Һазыркы «Театралнаја жизн» журналы тәхминән ијирми алты ил бундан әввәл чыхан, үз габығында пәрдә шәкли чәкилмиш, ағ рәнкли кичик китаба бәнзәмир. Бу да ајдындыр. Заман өз тәләбләрини ирәли сүрүр: истәр идеја, истәр бәдии, истәрсә дә полиграфија бахымындан РСФСР Мәдәнијјәт Назирлији, РСФСР Јазычылар Иттифагы вә Үмумиттифаг Театр Чәмијјәти тәрәфиндән тә'сис едилмиш бу нәшр руһуна вә әсас истигамәтинә көрә өз амалына садиг галыр — Русија Федерасијасы театрларынын уғурлу, чохшахәли фәалијјәтини шәрһ едир, бизим чохмилләтли инчәсәнәтимизин габагчыл ән'әнәләринин јорулмаз тәблиғчиси функсијасыны дашыјыр, Коммунист Партијасынын идејаларыны, сосиалист реализми принсипләрини тәблиғ едир.

Журналын мәгсәдини Леонид Соболев чох дәгиг мүәјјәнләшдирмишдир: «Журнал әсл һәгигәт, мүасир театр, даһа доғрусу, коммунизм гуручуларынын өзүнү вә һүнәрини көстәрән, онларын истәјинә чаваб верән пјесләр уғрунда мүбаризә апармалыдыр.

Журнал әсл халг театры наминә, даһа доғрусу, совет халгынын нә илә јашадығыны, онун коммунизмә доғру ирәлиләјишинин пафосуну вермәк әвәзинә һәјатымызын анчаг чиркин, мешшан тәләбләрини, «артыг» адамларын хәстә психикасыны көстәрәнләрә гаршы мүбаризә апармалыдыр.

Журнал партијалы театр уғрунда, даһа доғрусу, партијанын билдији кими, һәјаты вә онун ганунларыны билән театр наминә бөјүк руһ јүксәклији илә мүбаризә апармалыдыр. Журнал тәфтишчи пессимизмә, әсассыз формалист, хырда мешшан мөвзучулуғуна, бөјүк проблемләри мә'насыз әјләнчәјә чевирмәјә гаршы мүбаризә апармалыдыр».

Бизим мүәллифләримиз сырасында Кеорки Товстоногов вә Анкелина Степанова, Марија Кнебел вә Анатоли Сафронов, Анна Образцова вә Станислав Лесневски, Алексеј Арбузов вә Игор Владимиров кими сәнәткарлар, Русијанын бүтүн реконларындан, бир чох гардаш республикалардан олан актјорлар, режиссорлар, тәнгидчиләр вар.

Журнал театр вә һәјат һаггында, сәнәткарлығын инкишаф истигамәтләрини көстәрән, бир нөв, онун камертону ролуну ојнајан, онун ичтимаи гајәсини мүәјјәнләшдирән сәнәткарларын фикирләрини дәрч едир. Журнал совет сәһнә сәнәтинин көркәмли нүмајәндәләринин вә онларын кәнч һәмкарларынын јарадычылығынын һәртәрәфли өјрәнилмәси саһәсиндә јаранмыш ән'әнәни арашдырыр вә инкишаф етдирир; о ән'әнәни ки, әсасы Иннокенти Смоктуновскинин М. Горки адына Бөјүк Драм Театрында К. Товстоноговун һазырладығы «Идиот» тамашасындакы кнјаз Мышкин ролу, Ј. Вахтангов адына театрда Јулија Борисованын К. Симоновун тамашасында ојнадығы Виринеја ролу илә гојулмушдур. Журналымызын сәһифәләриндә Кирилл Лавров, Серкеј Јурски, Олег Табаков, Лүдмила Косаткина, Михаил Бојарски, драматургләрдән Едвард Радзински, Михаил Рошшин, Зот Тоболкин јарадычылыг планларындан сөһбәт ачмышлар.

Журнал Русијанын ән учгар јерләриндәки театрларын һәјатыны белә кениш ишыгландырыр. Публисистик јазылар, һадисә јериндән репортаж, партија вә совет рәһбәрләринин, елм вә зәһмәт адамларынын чыхышлары онун ән мүбариз жанрлары олараг галыр.

Ики әламәтдар һадисә гаршысындајыг: фашизм үзәриндә бөјүк Гәләбәмизин 40 иллији вә XXVII партија гурултајы. Һамыја мә'лумдур ки, бу әламәтдар һадисәләр бүтүн совет адамларындан, һәмчинин биз журналистләрдән бүтүн јарадычы гүввәмизи әсиркәмәмәји тәләб едир. Бизә һәјата даһа дәриндән мүдахилә етмәк, актуал проблемләрин кәскин гојулушу үчүн ахтарыш вә експеримент апармаг сәлаһијјәти верилмишдир. Бизә һәм дә јарадычылыг чәсарәти вә вәтәндашлыг камиллији һаггы верилмишдир. Бизим бикаҹәлијә, өзүмүзә бәраәт газандырмаға, идеја-сијаси дајазлыға јол вермәјә һаггымыз јохдур вә ола да билмәз. Чүнки дөјүшчү силаһыны һазыр сахламағы вә һараја тушлајачағыны габагчадан билмәлидир. Журнал, бәдии сөз, сүбут олундуғу кими, силаһдыр. Театр һәјатынын мүхтәлиф тәрәфләрини кениш охучу күтләсинә чатдырмаг үчүн биз мүәјјән тәдбирләр көрмәјә чалышмышыг: «Јаддаш», «Театр кечмишимиздән», «Тамашачынын көрмәдији адамлар һаггында», «Чап етдикләримиз» рубрикаларыны ачмышыг. Танынмыш шаир-пародија устасы Александр Иванов мәс'ул редактор кими «Пәрдә архасындан нәзәр» рубрикасыны апарыр.

Д. Ивановун вә В. Трифоновун «Пәрдәни салын» театр-детектив әсәри кениш охучу рәғбәтини газанмышдыр. «Автограф алын» вә «Театр биличиси—84» мүсабигәләри журнал әтрафында он минә јахын иштиракчыны бирләшдирмишдир.

Јени планларымыз да вар. РСФСР Мәдәнијјәт Назирлијинин, РСФСР Јазычылар Иттифагынын вә Үмумиттифаг Театр Чәмијјәтинин бирләшмиш коллекијасынын јығынчағында «Театралнаја жизн» журналы ән јахшы ролун ифачысы, мөвсүмүн ән јахшы тамашасы, ән јахшы бирпәрдәли пјес үчүн хатирә мүкафаты тә'сис етмишдир.

Биз журналын макети вә үз габығынын мүасир, тәкмил вариантыны тапмаг үчүн ахтарышлар апарырыг. Биз јахшы мөвзу вә исте'дадлы мүәллиф ахтарырыг.

Биз јолдајыг. Бу јол чох мараглыдыр. Әлбәттә ки, асан јол дејил. Беләликлә, биз сизи бу јола — һәмкарлыға дә'вәт едирик.

Николај МИРОШНИЧЕНКО,
«Театралнаја жизн» журналынын баш редактору.

Абхазијанын халг шаири Дмитри Иосифович Гулианын бу ил 100 јашы тамам олду. Өз халгы гаршысында, онун мәдәни јүксәлишиндә, маарифләнмәсиндә Дмитри Гулианын хидмәтләри чох бөјүкдүр, мисилсиздир. О, абхаз әдәбијјатынын баниси, абхаз әлифбасынын јарадычысыдыр; илк абхаз гәзетинин редактору, илк абхаз театр труппасынын тәшкилатчысы вә рәһбәри олмушдур. Д. Гулианын илк ше'рләр мәчмуәси 1912-чи илдә чапдан чыхыб. Ингилабдан әввәлки әсәрләриндә абхаз халгынын өз зүлмкарларына гаршы сонсуз нифрәтини, хошбәхт кәләчәјә бәсләдији үмидләри вә инамы шаир јүксәк сәнәткарлыгла әкс етдирмишдир.

Бөјүк Октјабрын Абхазијаја кәтирдији јени һәјат, халгын әмәк рәшадәти, гуручулуг ишләри, халглар достлуғу, доғма дијарын көзәлликләри Д. Гулианын илһамына гартал ганадлары верди, ше'ринә јени тәравәт кәтирди. Дмитри Гулианын әдәби, елми фәалијјәти кениш вә әһатәли иди. О, бир чох поеманын, лирик ше'рләрин, баллада вә тәмсилләрин, роман, драм әсәри вә һекајәләрин, әдәбијјат вә дилшүнаслыг терминләри лүғәтинин, мүнтәхәбат вә дәрсликләрин мүәллифидир. Бәдии тәрчүмә саһәсиндә дә Д. Гулиа чох иш көрмүшдүр. Абхаз совет мәдәнијјәтинин инкишафында онун ролу мүстәснадыр, әвәзсиздир. Халг өз бөјүк оғлуну дәрин мәһәббәтлә севир, онун әзиз хатирәсини даим гәлбиндә јашадыр.

Дмитри Гулианын мүхтәлиф илләрдә јаздығы бир нечә ше'рини бөјүк сәнәткара дәрин һөрмәтлә дилимизә чевириб «Әдәбијјат вә инчәсәнәт» гәзетинин охучуларына тәгдим едирәм.

Тејмур ЕЛЧИН

ДМИТРИ ГУЛИА

ВӘТӘНИМ

Әзиз вәтән, сөјлә, сән
Нијә белә дәрдлисән,
Јохса әзизин өлмүш,
Чәкирсән бу дәрди сән!

Јувасындан дидәркин,
Дүшәнләрин дәрдими!
Изи итмиш онларын,
Тәзәләмә дәрдими.

Јохса зүлмәт ичиндә,
Галмагмы үзүр сәни,
Еј нур чешмәм, нәдир бәс,
Ач, де мәнә дәрдини.

1920.

АБХАЗИЈА

Абхазија—мәним өлкәм,
Уча дағлар гучағында
дуруб мөһкәм.
Күнәш нура бојамышдыр
башдан-баша,
Үзәриндә әнкин сәма
Бәнзәр тәмиз зүмрүд гаша.

Көзмәк, көрмәк истәјирсән
бу јерләри
Онда тез кәл, достум, тәләс.
Мејвә, чичәк истәјирсән
әтрафа бах,
Чых, дағлары, бағлары кәз.

Гајдамыздыр, гонаг кәлсә,
Фәрәһләнәр үрәјимиз.
Әкәр сәнин үрәјиндән
кечсә дәниз,
Тәләс бизим Абхазија
торпағына,
Гонаг кәл сән, достум, она.

Һеч олмаса, аз вахта кәл,
көр нечәдир
Ше'римин бу мә'шугәси,
Мәним көзәл Абхазијам,
Көзәл Вәтән торпағынын
хош кушәси.

1954.

ДӘНИЗ САҺИЛИНДӘ

Сәһәр дәнизә
бахдым зирвәдән
Чошурду дәниз,
душүнүрдүм мән.
Дејирдим: инсан
белә олмалы,
Кениш үрәкли—
бу дәниз тәки,
Күчлү, сүрәкли—
бу дәниз тәки.
Охшасын кәрәк
Даим курлајан
бу кенишлијә,
Кур далғалары
саһил тапмадан
Чоша, кишнәјә.
Олсун о кәрәк
јај сәһәриндә
Бу дәниз тәки—
көврәк, мүлајим.
Дүнјадан көчүб
кедәндә галсын
Хатирәләрдә
беләчә, даим.

1956.

БИЛИН, КИМӘМ МӘН

Дәнизләр архасындан
кәлди тәзә бир гонаг,
Мәнә бахыб сорушду
тез гәләм чыхардараг:

— Бир-ики сөз дејин сиз,
һардансыныз, кимсиниз!
Дедим она: — Ән әввәл
совет адамыјам мән,
ади совет адамы.

Бу өлкәнин оғлујам,
Ешидиб-билир һамы.
Ифтихарымдыр вәтән,
Өмрүм, варымдыр вәтән.

...Мән абхазам. Әчдадым
горујараг бу јерн;
Гафгаз торпагларындан
Говубдур әрәбләри,
Иран гошунларыны.

Мән абхазам. Оғлујам
Өз балача елимин.
Адыкеј, чәркәз дили
Гардашыдыр дилимин.
...Гәлбимләсә дүнјанын
Халгларына гардашам.
Мәнә халгым күч верир,
Мән халгыма сирдашам.
Галдырды Октјабр
Ону хәрабәләрдән.
Коммунизми јарадан
Халгын өвладыјам мән.

...Мән абхазам. Гәдимдир
Тарихимин әввәли
Сәсим ешидилирсә,
Гүдрәтлијәм демәли.
Бунунчүн борчлујам мән
Советләр өлкәсинә,
Мәним учсуз-бучагсыз
Вәтәнимин сәсинә.

...Мән абхазам, гардашам
Бүтүн гардаш халглара,
Уча дағлар оғлујам—
Бағлы бу торпаглара.

Бурдадыр елим, обам,
Бурда јатыр әчдадым,
Улу-улу атам, бабам.
Әмәкчи инсанлара
Сәмими гардашам мән.
Мөһкәм дүнја бирлији
Јарананда, билин ки,
Меһрибан инсанлара
Меһрибан јолдашам мән.

1957.

ХАРИЧИ ИНЧӘСӘНӘТ

Куба сәнәдли кино усталары—мүасир дөврүн мүһүм проблемләри

Сантјаго Алварес — мәшһур Куба кинематографчысы, Азадлыг адасында сәнәдли кинонун баниләриндән бири. Онун лентләри күнүн мүһүм сијаси мөвзуларына тохунур, империалист вә мүртәче гүввәләрин фитнә-фәсадларыны ифша едир, сүлһ вә сосиализм идејасынын чазибәдар гүввәсини көстәрир.

ЧЕЈМС ЛЕМПЛИ

«Саут», Лондон.

БУ КҮН Сантјаго Алваресин ады Куба кинематографијасы илә билаваситә бағлыдыр. О, сәнәдли кино саһәсиндә елә јениликләрин әсасыны гојуб ки, бу јениликләр — «чанлы» материал олмајан јердә фотошәкилләрдән, гәзет вә журналлардан кәсилмиш мәтн парчаларындан истифадә, екранда сәсләнән мусигинин мәтнлә кәскин тәзадлығы кими амилләр — бу күн сәнәдли кино усталарынын күндәлик јарадычылыг ишиндә мүһүм әһәмијјәт кәсб едир. Алваресин јени формалар ахтармасы вә чәсарәтли експериментләр апармасы билаваситә онун парлаг исте'дады илә, һәм дә гисмән о вахтлар илк аддымларыны атан Куба кино сәнајесинин мәһдуд имканларындан доғурду. Алварес дејир:

— Филм үзәриндә иш заманы монтаж ән үмдә мәсәләдир. Ахы, инсан өмрү кинодир. Ахы, инсан өмрү бир-бири илә бағлы олан епизодлардан ибарәтдир. Она көрә дә сәнин тәхәјјүлүндән вә кадрлары нечә ардычыллыгла дүзмәјиндән, бирләшдирмәјиндән чох шеј асылыдыр.

Алты дәгигәлик «Инди» сәнәдли ленти Алваресин 60-чы илләрдә чәкдији ән мәшһур ишләриндән бирдир, бу филмдә монтаж классик сәвијјәдә ишләнмишдир. Монтаж кинохроника материаллары вә гәзетләр әсасында дүзәлдилмишдир. «Инди» лентиндә шәрһ әвәзинә Алварес о заман популјар олан ејниадлы маһныдан истифадә етмишдир; маһны екранда чанланан һадисәләрлә — Америка Бирләшмиш Штатларында (режиссор Куба ингилабындан габаг бир нечә ил орда јашамышдыр) зәнчи әһалинин вәтәндашлыг һүгугу уғрунда мүбаризәсини кестәрән кадрларла көзәл узлашыр.

1963-чү илдә Флора туфанынын төрәтдији дәһшәтләри әкс етдирән «Сиклон» филмини чыхмаг шәртилә Алваресин чәкдији галан бүтүн филмләр сијаси характер дашыјыр. Онлардан ән мүһүмләриндән бири 1971-чи илдә Фидел Кастронун Чилијә сәфәрини көстәрән үч саатлыг «Американдан доғулмушлар» лентидир. Бунунла белә бу филми бир сәфәрин хроникасы вә протоколда нәзәрдә тутулан тәдбирләрин чәкилиши кими гијмәтләндирмәк олмаз. Бу филм — Алваресин Куба вә Салвадор Алјенде Чилисинин Латын Американсы халгларынын мүстәмләкәчилијә вә империализмә гаршы узунәсрлик мүбаризәси контекстиндә әкс етдирмәк сә'јидир.

Сантјаго Алварес ады көркәмли шаир, Куба ингилабынын атасы Хосе Мартинин әсәрләринин тә'сириндән јаранмыш «Америкадан доғулмушлар» лентини «тичарәт характерли кино мәһсулунун тә'сири илә формалашмыш, Гәрб кинематографчыларынын мә'лум канонларына, интеллектуал нәзәријјәләрә гаршы е'тираз» кими характеризә едир.

Ијирми илдән артыг фәалијјәт дөврүндә Алварес күлли мигдарда мүхтәлиф типли мөвзулара — Че Гевара вә Виктор Харанын образларыны јаратмагдан тутмуш, Вјетнам халгынын гәһрәман мүбаризәсини, Мозанбик, Ангола вә Гвинеја-Бисауда милли азадлыг һәрәкатынын күчләнмәсини әкс етдирән мөвзулара мүрачиәт етмишдир. Лакин бунунла белә, бу сәнәдли кино устасынын јарадычылығынын әсас лејтмотиви дәјишмәз галыр — Куба халгынын өз азадлығы вә сосиализм уғрунда мүбаризәсини көстәрмәк. Алварес дејир:

— Фәхрлә сөјләмәлијәм ки, мән бу идејаја алудәјәм. Мән инсан чәмијјәтинин ән һуманист бирлији олан сосиализмин тәрәфдарыјам.

Бә'зи буржуа тәнгидчиләри иддиа едирләр ки, Алваресин јарадычылыг үсулларындан бир гисмини — екранда мәтнин верилмәси, ајры-ајры сәһнәләрин тәкрары — рекламхарактерли лентләрдә көрмәк олур. Сантјаго Алварес онлара белә чаваб верир:

— Нә олсун, әкәр биз шөвглә социализми тәблиғ едириксә, онда, шүбһәсиз ки, биз адамларын гәлбини әлә алачағыг вә јени тәрәфдарлар газаначағыг.

Бу Куба кинематографчысыны адәтән Дзига Вертовла (совет вә дүнја сәнәдли киносунун әсасыны гојанлардан бири вә нәзәријјәчиси — **ред.**) мүгајисә едирләр. Сантјаго Алварес бу фикирлә разылашыр ки, Вертовун иш шәраити бир чох чәһәтдән һарадаса, көрүнүр, онун вәзијјәтинә бәнзәјир. Амма о, Вертовун онун јарадычылығына билаваситә тә'сир көстәрмәси фактынын әлејһинәдир. О, белә һесаб едир ки, онун бир кино сәнәткары кими формалашмасына бир сыра башга сәбәбләр мүһүм рол ојнамышдыр. Мәсәлән, илк нөвбәдә Куба ингилабы. Мәһз сонра көркәмли екран усталары, онлардан, Вертовдан савајы о, Роберт Флаертинин (1884—1951, Америка сәнәдли киносунун баниси — **ред.**) адыны чәкир.

Сантјаго Алварес 1919-чу илдә Һаванада доғулуб. Валидејнләри Испанијадан көчүб кәлмишләр. Һавана университетинин психолокија факүлтәсини битирдикдән сонра Нју-Јоркда Колумбија университетинин тарих факүлтәсинә дахил олур. Тәһсилини баша вурандан сонра Һавана телевизијасында ишә дүзәлир. 1959-чу илдә, ингилабын гәләбәсиндән бир нечә ај сонра Азадлыг адасынын һөкумәти Куба Кинематографија Институтунун ачылмасыны гәрара алыр. Томас Гутеррес Алеа вә Хулио Гарсиа Еспиноса (инди көркәмли Куба кинематографчыларыдырлар) илә јанашы бу институтун баниләриндән бири дә Сантјаго Алваресдир. О, сијаси хроника вә сәнәдли кино бөлмәсинин директору тә'јин олунур вә һал-һазырда да һәмин бөлмәјә рәһбәрлик едир. Кинохроника бөлмәси Батиста режими заманы да фәалијјәт көстәрирди. Лакин о заман ајры-ајры шәхсләрин малијјә јардымы әсасында ишләјирди. Һазырда бөлмә өзүнә бөјүк шөһрәт газанмыш вә популјарлығына көрә бәдии кинематографијадан кери галмыр.

Алварес дејир: — Мән кино сәнәтинин бу жанрынын дирчәлмәсиндә иштирак етдијимә көрә һәгиги гүрур һисси кечирирәм. Сәнәдли филм мәнә вәтәнимин вә дүнјанын бу күнүнү — һәгигәтини әбәдиләшдирмәјә, анламаға көмәк едир вә мүасир дөврүн проблемләриндән јајынмағыма имкан вермир.

Сентјабрда Сантјаго Алварес Кариб һөвзәси вә Латын Американсы өлкәләри мәдәнијјәтләринин Лондонда кечирилән илк бејнәлхалг фестивалында ики лентини нүмајиш етдирмишдир.

«За рубежом», № 38, 1984

БЕЈНӘЛХАЛГ ӘДӘБИ ӘЛАГӘЛӘРИМИЗ

«ЗЕЈБӘК ГЫЗЫ» ТҮРКИЈӘДӘ

ОСМАНЛЫ империјасынын сүгуту. Тарих мејданында Түркијә «Олум, ја өлүм?» сорғусу гаршысында дајаныб. Көһнәни, әскини гајтармаг олмаз, јенијә кедән јол чәтин вә дашлы-кәсәклидир. Авропа империализми Түркијәнин јенијә кедән јолуну кәсиб, мәмләкәти үзүк кими чевирәләјиб, јенинчә јаранмагда олан Түркијә Чүмһуријјәтини бешикдә боғмаг истәјир.

Түрк халгы ағыр имтаһан гаршысында дајандығы белә бир вахтда кәнч Совет Русијасы вә онун јарадычысы, дүнја пролетариатынын улу рәһбәри В. И. Ленин Түркијәјә көмәк әли узадыр, Азәрбајҹан Совет Сосиалист Республикасы она мадди вә мә'нәви јардым едир. Түркијәни бејнәлхалг империализмин ган даман чајнағындан гопармаға чалышан М. К. Ататүрк даһи рәһбәримиз Ленинин, кәнч Совет дөвләтинин бу тәмәннасыз көмәјини дәјәринчә гијмәтләндирир, бүтүн намуслу түркләри Русија илә меһрибан гоншулуғу һәмишә јашатмаға чағырыр.

Һәмин илләрдә Түркијәјә мадди вә мә'нәви көмәк тәкчә сијасәт өлчүләри илә өлчүлмәз. Бу дөврдә совет әдәбијјатынын тәмәл дашларыны гојанлар да өз әсәрләриндә Түркијәни боғмаг истәјән бејнәлхалг империализми ифша едир, түрк халгынын өз азадлығыны горумаг уғрунда өлүм-дирим савашыны алгышлајырды. Белә јазычылардан бири бөјүк әдибимиз Јусиф Вәзир Чәмәнзәминли, белә әсәрләрдән бири исә онун «Зејбәк гызы» һекајәсидир.

Һекајәнин гәһрәманлары Митһәт әфәнди вә Зејбәк гызы Ататүрк бајрағы алтында гуртулуш савашына гошулан түрк кәнчләридир. Истамбулун дүшмән тәрәфиндән истиласына үрәкдән, чандан сыхылан Митһәт әфәнди доғма шәһәрдән чыхыр, Анадолуја кәлир. Анадолуда исә Зејбәкләр адланан үсјанчы түркләр јени Түркијә Чүмһуријјәтини, Бөјүк Милләт Мәчлисини гурмаг үчүн ајаға галхыблар. Истамбуллу Митһәт әфәнди анадолулу Зејбәк гызы илә чијин-чијинә гуртулуш савашына гошулур вә галиб кәлир. Рәмзи мә'на дашыјан бу бирләшмә, бу говушма совет јазычысынын түрк әмәкчиләринин вә зијалыларынын бирлијә, јенилмәзлијә чағырышынын ифадәсидир.

Түрк охучусу узун илләрдән Јусиф Вәзирин «Зејбәк гызы» һекајәсиндән хәбәрсизди. Бунунла дә елә бил Азәрбајҹан совет әдәбијјатынын түрк әмәкчиләринә ән ағыр күнләрдә белә мә'нәви дајаг олмасындан, онлары даһа ишыглы кәләчәјә сәсләмәсиндән хәбәрсизди. Нә јахшы бөјүк әдибимизин бу һекајәси Түркијәдә чыхан «Гардаш әдәбијјатлар» дәркисинин саһиби вә баш редактору Ибраһим Бозјелин диггәтини чәкмиш вә о, һекајәни Анадолу түркчәсинә чевирмишдир. Һекајә «Түрк әдәбијјаты» журналынын бу ил август нөмрәсиндә дәрч едилмишдир. Беләликлә дә Анадолудан Азәрбајҹан әдәбијјатына кәлмиш Зејбәк гызы Ибраһим Бозјелин көмәји илә узун-узун јоллар кечәрәк јенидән Анадолуја дөнмүшдүр. Јусиф Вәзир сәнәтинин азәрбајчанлы пәрәстишкарлары адындан Зејбәк гызына «уғур олсун» дејирик вә инанырыг ки, түрк охучулары она «хош кәлдин» дејәчәкләр.

А. АРЗУ